

Overzicht reservenamen Hof van Holland augustus 2022

Op basis van eerdere selectie van de externe adviescommissie. Jeannette Geldens en Tine Vastbinder zijn uit dit overzicht verwijderd, omdat zij al straten hebben.

Overwegingen om te bepalen welke van de reservenamen we kiezen:

- Namen die een aanvulling zijn op de verschillende soorten verzetsmensen die al benoemd zijn. Dat wil zeggen: vormen van verzet die nog niet of weinig vertegenwoordigd waren.
- Namen van mensen die elkaar kenden, direct samenwerkten. Het kan mooi zijn om die in aangrenzende straten te vernoemen.
- Aandacht voor vrouwen.
- Aandacht voor minder bekende personen.

Gedachten over de namen:

Bernard Hermesdorf

Hoewel Titus Brandsma binnenkort een tweede straatnaam zal hebben, zijn verder in Hof van Holland alleen studenten in het verzet vernoemd, geen hoogleraren. In die zin zou professor Bernard Hermesdorf, die de opvolger was van Titus Brandsma als rector, een aanvulling kunnen zijn. Al is het de vraag of zijn titel erbij moet, want dan lijkt het op de straatnamen in de professorenwijk; Galgenveld. Idee: Rector Bernard Hermesdorfstraat? Of Rector Hermesdorfstraat? Rector Hermesdorfplein bij station? In Harreveld bestaat een Rector Hulshofstraat.

Marius van Beek, Toon Fredericks en Jozef van Hövell

Samen in het verzet. Benoemen bij het Lentse station en het bestaande Jozef van Hövellpark?

Marius van Beek en Jan van Hoof

Marius van Beek maakte het beeld van Jan van Hoof.

Marius van Beekhof en Jan van Hoofhof?

Snoeck Pijnacker Hordijk, Anna, Gerard Erdkamp

Hulp aan Engelse piloten. Als enige van de namen op de reservelijst 2 keer gekozen door de leden van de adviescommissie. Echtparenaam Snoeck-Pijnacker Hordijk? Gerard Erdkamp bood ook hulp aan piloten.

Claar Herckenrath, Toby Scholte, Theo Dobbe

Haar huis was een uitvalsbasis voor o.a. koerier Toby Scholte. Verder werkte ze ook met Theo Dobbe samen. Toby Scholtestraat laten aansluiten op Riet van Alebeekstraat? Zij waren allebei koeriers. Of juist Claar Herckenrathhof (klinkt toch wel lastig) en Toby Scholtehof?

Petrus Span

Actief in het verspreiden van communistische krant De Waarheid.

Henk Brouwers

Behalve dat zijn naam wat lijkt op bestaande straatnamen was hij betrokken bij de politionele acties na de oorlog. Aangezien dat gevoelig kan liggen, mogelijk minder geschikte naam.

Alexander Salomons

Bood hulp aan joden vóór de oorlog uitbrak en werd tijdens de bezetting met zijn gezin zelf slachtoffer van de Jodenvervolging. Was verbonden met het Nijmeegse station. De werkgroep

heeft eerder geconcludeerd dat de nieuwe straten rondom het centraal station weinig geschikt zijn, omdat het niet heel vooraanstaande straten zijn, die bovendien relatief ver van het eigenlijke station afliggen. Volgens die redenering zou het waarschijnlijk gek zijn om wel het Lentse stationsplein (aansluitend op het Hertog Eduardplein) naar hem te vernoemen. Kortom: het ligt niet voor de hand om Alexander Salomons in Hof van Holland een straatnaam te geven.

Stationsplein

De werkgroep heeft eerder de naam Stationsplein gezien voor het nieuw te benoemen deel bij station Lent. Vraag is echter of dat handig is. Aan de oostkant van het spoor willen we het Hertog Eduardplein handhaven. Zo ontstaan er geen problemen voor bestaande adressen. Het gaat dus alleen om het deel ten westen van het spoor. Stationsplein wekt mogelijk de suggestie dat het hele plein aan weerszijden van het spoor zo heet. Het belangrijkste argument om niet aan deze naam te beginnen: er bestaat al een Stationsplein bij station Nijmegen.

Verbanden met straten die grenzen aan de nieuwe straten:

- Riet van Alebeekstraat
- Nel Petersstraat
- Truus Gelsingstraat
- Jozef van Hövellpark> Toon Fredericks en Marius van Beek
- Jan Hogerlandstraat
- Brendel-Jansenstraat

1. Beek, Marius van (1921-2003): 73 (1 keer gekozen) **Barneveldse Beekstraat en Beekmansdalseweg bestaan. Verder bestaat in Hof van Holland de Kees van Sambeekstraat al.**

Marius van Beek was een handelsreiziger die samen met o.a. studenten Jozef van Hövell van Wezeveld en Westerflinter en Toon Fredericks begin 1943 bij het verzet betrokken raakte. Van Beek en Fredericks richtten zich vooral op het mobiliseren van de weerbaarheid van studenten en andere groepen in de samenleving. Na de oorlog werkte Van Beek als kunstenaar en beeldhouwer. Hij maakte het standbeeld van Jan van Hoof, dat op 17 september 1954 onthuld werd. Bronnen: Savenije, Lennert, *Nijmegen Collaboratie en Verzet*. Een stad in oorlogstijd (Nijmegen 2018), p. 288, 293, 399, 400, 411. Wikipedia.

2. Fredericks, Toon (1920-1943): 74 (1 keer gekozen, 1 keer genoemd). Anton Fredericks was de oudste zoon van het echtpaar A.H. Fredericks en C. Fredericks-Bovens. Toon (of Anton) was de leider van de naar hem genoemde verzetsgroep-Fredericks, vrijwel geheel bestaande uit studenten. Zij verspreidden illegale bladen, pleegden pasjes, bonnen en stempels te vervalsen en waren betrokken bij sabotageacties. Wegens deelname aan het oproepen tot de april-meistaking in 1943 werd Anton gearresteerd op 30 april 1943. Op 2 mei 1943 werd hij ter dood veroordeeld en op de dag daarna gefusilleerd in de bossen nabij Hengelo, Overijssel. Zijn graf is door de bezetters geheim gehouden en tot nu toe niet teruggevonden. Anton studeerde aan de Rooms Katholieke Universiteit te Nijmegen sinds 1940, eerst rechten en sinds 1941 psychologie. Ook was hij actief lid van de Nederlandse Unie. In zijn laatste brief op de avond voor zijn terechtstelling bekende hij aan zijn vriendin Helene: "Ik hou onuitsprekelijk veel van jou.(...)Ik ga rustig de dood tegemoet." Het gehele gezin Fredericks - vader, moeder, Toos, Riet en Corretje, plus tante Henriëtte - kwam in

september 1944 om bij de bevrijding van Nijmegen. Zie ook het video-portret op de YouTube-site van het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. Bron: oorlogsdodennijmegen.nl. Zie ook Savenije, *Nijmegen Collaboratie en Verzet* p.288, 290, 293, 362.

3. Salomons, Alexander (1890-1943): 75 (1 keer gekozen, 1 keer genoemd) **verzoek om deze naam afgewezen door werkgroep op 28 januari 2020. Belangrijkste argument: geen verzet, want hij hielp joden voor de oorlog uitbrak.**

Alexander Salomons was een zoon van Simon Salomons en Sprins Wagenaar. Hij trouwde met Roosje Hes en vestigde zich op 22-12-1925 in Nijmegen, komende vanuit Amsterdam. Hij was rabbijn, leraar en secretaris van de Joodse Gemeente van Nijmegen van 1940-1943 en secretaris van het Armbestuur van de Joodse Gemeente van 1940-1943.

Vanaf 1933 was hij vaak de eerste die Joodse vluchtelingen bijstond die per trein vanuit Kleef in Nijmegen aankwamen. Als secretaris van het Nijmeegse Joodse vluchtelingencomité zette hij zich in met brede steun uit de Nijmeegse samenleving om de Joden bij te staan in hun vlucht voor de nazi's. Hij nam in 1938 zelf zeven Joodse kinderen in huis, die zonder hun ouders per trein uit Keulen waren gekomen.

Ook na de Duitse inval in 1940 bleef hij bijzonder actief. Hij was een eerbiedwaardige figuur met een baardje en rokend uit een waterpijp. De Rabbi woonde met zijn gezin boven de Synagoge in de Gerard Noodtstraat. In de herfst van 1941 werd hij een hoofdvertegenwoordiger van de Joodse Raad, aangesteld om namens de Raad mee te werken aan een ordelijk verloop van de deportaties. Op 13 april 1943 vertrok hij met zijn gezin, vrouw en 4 kinderen: Louis, Sara, Sprins en Abraham, naar Amsterdam, vermoedelijk op advies van de Joodse Raad, die hoopte hem in Amsterdam beter te kunnen beschermen tegen deportatie. Bovendien waren er geen joden meer in Nijmegen. Op 20 juni 1943 kwam hij met zijn gezin in Westerbork aan, afkomstig van Maasstraat 81 in Amsterdam. Al op 6 juli 1943 werd hij met zijn gezin (m.u.v. zijn dochter Sprins, die later werd vervoerd, zie elders op deze site) vanuit Westerbork op transport (nr.70) gesteld naar Sobibor, waar zij op 9 juli 1943 vermoord werden. Toen dochter Sprins hersteld was van een ziekte werd zij op 20 juli '43 (trein72) naar Sobibor getransporteerd en daar op 23 juli 1943 eveneens vermoord.

Na ontruiming van het huis aan de Gerard Noodtstraat 27 vestigde zich daar fotograaf B.M. Becker (geb. 31 oktober 1895) met zijn gezin. Veelal vestigden zich NSB-leden in de onteigende Joodse panden. Of B.M. Becker NSB-lid was staat niet vast, maar is wel waarschijnlijk omdat hij in april 1948 door het Bijzonder Gerechtshof in Leeuwarden, Kamer Groningen tot tien jaar gevangenisstraf werd veroordeeld omdat hij als vertrouwensman van de Sicherheitsdienst diverse landsverraderlijke daden had begaan. Bronnen: oorlogsdoden.nijmegen.nl en Savenije, *Nijmegen Collaboratie en Verzet* p. 71, 90, 91, 186, 268, 269, 380.

4. Scholte, Toby (1916-2016): 75 (1 keer gekozen). Ze werkte als onderwijzeres. Toby werd koerier in het verzet. Ze werkte o.a. samen met Kees van Sambeek. Haar bijnaam in het verzet was Milou. Bronnen: Nolet, Anneke, *Vrouwen en verzet, In het Rijk van Nijmegen 1940-1945* p. 119-141. Savenije, *Nijmegen Collaboratie en Verzet* p. 354.
5. Span, Petrus (1908-1944): 75 (1 keer gekozen) **Er is een Petrus Camperweg.**

Petrus Span, timmerman van beroep, was getrouwd met Martha Barthelina van Zanten, en vader van twee dochters. Hij was een van de verspreiders van het illegale blad De Waarheid en zat ondergedoken in het Waterkwartier. Hij werd verraden. Over de identiteit van de verrader bestaat geen duidelijkheid. Voor verspreiding van De Waarheid werd hij gearresteerd op 17 juni 1944 om 1.05 uur door wachtmeester C.L. Geerts. Om 11.00 uur werd hij met drie anderen door Wiebe en Hidskes overgebracht naar de SD in Arnhem. Op 21 juli 1944 werd hij met andere Nijmegenaren gefusilleerd op de Leusderheide, na eerst zijn eigen graf gegraven te hebben. Spans lijk kon pas in oktober 1945 begraven worden op het kerkhof aan de Groenestraat (N-16-8). In het najaar van 1969 werd hij overgebracht naar het Ereveld Vredenhof in Nijmegen. Petrus Span verbleef op 9 april 1944 nog op Brederostraat 11 (huis van zijn ouders). Hij werd die dag aangehouden op verdenking van diefstal van een gouden horloge. De aangever bleek echter te veel voor zijn drank gerekend te hebben en werd op zijn beurt aangehouden. Bron: oorlogsdodennijmegen.nl

6. Snoeck Pijnacker Hordijk, Anna: 76 (2 keer gekozen) **moeilijke spelling. Al is mogelijk in overleg met familie net als bij Jozef Hövell van Wezeveld en Westerfliet een verkorte schrijfwijze van de achternaam mogelijk.**
 Anna Snoeck Pijnacker Hordijk (Maastricht 1881-Ravensbrück 1944). Haar roepnaam was Anny. Toen ze tien jaar oud was verhuisde ze met haar vader, die predikant was, naar de Franse Plaats 2 in Nijmegen. Toen ze bijna dertig was trouwde ze met beroepsmilitair Matthias Snoeck. Van 1911 t/m 1927 woonden ze in Nederlands-Indië, omdat haar man luitenant was in het Oost-Indisch leger. Na zijn pensionering in 1927 keerden ze terug naar Nijmegen. Tijdens de oorlog raakten Matthias en Anny betrokken bij het verzet, omdat zij hulp boden aan neergestorte Engelse piloten. In 1942 werden ze opgepakt door de Duitsers. Anny kwam in concentratiekamp Ravensbrück terecht, waar zij op 24 januari 1944 overleed. Bronnen: Nolet, *Vrouwen en verzet* p. 183-185, 272, 305, 310.
7. Brouwers, Henk (Hendrikus Joseph): 76 (1 keer gekozen, 1 keer genoemd) **Korte Brouwersstraat en Lange Brouwersstraat bestaan.** Bijnaam in het verzet: Zwarte Henk. Hij was bankbediende en betrokken bij de Nijmeegse knokploeg onder leiding van pater Ten Berge en Theo Dobbe. Na de oorlog nam hij als soldaat deel aan de 'politieacties' in Nederlands Indië. **Dat zou gevoelig kunnen liggen.**
 Bron: Savenije, *Nijmegen Collaboratie en Verzet* p. 311, 388, 426.
8. Hoof, J.L., van (1922-1944): 79 (1 keer gekozen, 1 keer genoemd) **Bekend figuur, maar heeft al monument. Verder bestaat de Pater van Hooffstraat.** Voorkwam tijdens Market Garden mogelijk Duitse sabotage met explosieven aan de Waalbrug, al is dat niet zeker. Hij kwam om nadat hij geallieerde militairen de weg wees in de Nijmeegse binnenstad. Bron: Wikipedia.
9. Erdkamp, Gerard (1915-1945): 80 (1 keer gekozen)
 Gerard Erdkamp was enige jaren leerling van het Canisiuscollege in Nijmegen. Hij heeft er geen eindexamen gedaan. Hij werkte aanvankelijk als landbouwer, maar vervolgens verkreeg hij in Elst de functie van ambtenaar ter secretarie. In de oorlog nam hij deel aan verzetsactiviteiten, o.a. hulp aan gestrande geallieerde piloten. Op 22 oktober 1943 werd hij gearresteerd. Hij werd naar KZ Neuengamme getransporteerd en vandaar naar het S.S. Arbeitslager Beendorf, Aussenlager van Neuengamme. Daar werkten honderden

dwangarbeiders en krijgsgevangenen dagelijks 12 uur op een diepte van 400 tot 500 meter in zoutmijnen ("Salzbergwerken") voor de Luftwaffe aan raketten (V1 en V2) en gevechtsvliegtuigen. Het S.S-doel was "Vernichtung durch Arbeit". Op 8 april 1945 stierf Gerard er "als slachtoffer van de S.D.", aldus Jaarboek Canisiuscollege.1944-1945. Bron: oorlogsdodennijmegen.nl

10. Herckenrath, Claar (1917-?): 81 (1 keer gekozen) **moeilijke spelling. Al heeft [REDACTED] aangegeven deze spelling geen probleem te vinden.** Haar adres op St. Annastraat 100 was een uitvalsbasis voor koeriers als Toby Scholte en voor diverse andere verzetsactiviteiten. Zoals hulp aan onderduikers. Verder hielp ze Theo Dobbe met van alles, ook als koerier. Bron: Nolet, *Vrouwen en verzet* p. 121, 123, 149, 189, 218, 221-223, 230-233, 241, 242, 252, 258, 272, 275, 285, 288, 293, 298, 299, 303.
11. Hermesdorf, prof. Bernard. (1894-1978): 83 (1 keer gekozen). Rector Magnificus van de Katholieke Universiteit Nijmegen tussen 1942 en 1945. Besloot in 1943 als enige Nederlandse rector om de zogenaamde 'loyaliteitsverklaring' op last van de Duitse bezetters niet aan zijn studenten voor te leggen. Bronnen: Savenije, *Nijmegen Collaboratie en Verzet* p. 267, 290, 291, 297, 314. Wikipedia.

Overige aanpassingen straatnamen

- Griftpad doortrekken
- Geometrie Jan Hogerlandstraat aanpassen